

ماریو وارگاس یوسا

عصر قهرمان

ترجمه هوشنگ اسدی

یادداشت مترجم

پرو، این کشور کوچک، جنگ‌زده و فقیر آمریکای جنوبی، یکی از نویسندگان بسیار برجسته این قاره و جهان را در دامن خویش پرورده است. اکنون در کنار نویسندگان و شاعران بزرگ آمریکای لاتین، یعنی میگل آنخل آستوریاس، خورخه لوئیس بورخس، اکتاویویاز، پابلو نرودا، گابریل گارسیا مارکز، کارلوس فونتنس و... نام نویسنده بزرگی چون ماریو وارگاس یوسا به چشم می‌آید. یوسا در سال ۱۹۳۶ در زادگاه اصلی قوم اینکا - پرو - به دنیا آمد. اینکاها، قرن‌ها پیش در کوه‌های سر به فلک کشیده پرو، تمدن بزرگی را بنا نهادند که تا امروز هم بسیاری از اسرار آن در پرده ابهام مانده است. این تمدن عظیم سرخپوستی در جریان تاریخ به استعمار اسپانیا درآمد و هنگامی که در سال ۱۸۷۹، پرو استقلال یافت و صاحب حکومت جمهوری مستقل شد، در همه چیز آن از جمله ترکیب جمعیت تغییرات چشمگیری به وجود آمده بود به طوری که امروزه جمعیت نزدیک به بیست میلیونی کاتولیک مذهب آن، آمیزه‌ای از سرخپوست‌ها، سفیدپوست‌ها، سیاه‌پوست‌ها و دورگه‌هاست (همه ترکیب‌های دورگه‌ای که از این تنوع و درهم‌آمیزی نژادی نتیجه می‌شود). طبق آمار رسمی، اکثریت جمعیت پرو را سرخپوستان (چهل و شش درصد) تشکیل می‌دهند و بعد از آن به ترتیب دورگه‌های سرخ و سفید اسپانیایی (سی درصد)، سفیدپوستان (ده درصد) و مهاجران ژاپنی و

چینی و سیاه‌پوستان (ده درصد) قرار دارند. سرخپوست‌ها که فقیرترین و بی‌سوادترین ساکنان کشور پرویند، همچون اجدادشان اینکاها که چهار قرن - قرن دوازدهم تا ورود اسپانیایی‌ها در قرن شانزدهم - از فراز کوه‌ها بر این سرزمین سلطه داشتند، هنوز ساکن کوه‌های بلندند. این جمعیت هشت تا نه میلیونی هنوز به شیوه قرن شانزدهم روزگار می‌گذرانند، در حالی که پنج یا شش میلیون دورگه ساحل‌نشین به همراه اقلیت سفیدپوست به آداب قرن بیستم زندگی می‌کنند.

این اختلاف نژادی، با اختلاف طبقاتی وسیعی پیوند دارد که در لیما - پایتخت کشور - نمود بارزتری می‌یابد. لیما که در مجاورت منطقه ساحلی و در پای کوه آند واقع شده، شهری است محصور در بین کوه و دریا و با جمعیتی معادل دو میلیون نفر ششمین شهر بزرگ آمریکای لاتین است. محلات فقیرنشین لیما به «باریادا» معروفند. این «باریادا»ها درست نزدیک محلات مسکونی بسیار باشکوه و عطرآگین «سان ایزیدور» و «میرافلورز» چسبیده به دامنه تپه «سان کریستوبال» واقع شده‌اند. کلبه‌های محقر این محلات فقیرنشین که به آسمان‌خراش‌های مرکز شهر و برج‌ها و میدان‌ها و کاخ‌های پیچیده در مه مشرفند، در کثافات و زباله‌های مانده از سال‌ها غوطه‌ورند و بچه‌های ژنده‌پوش، جربی و پابرنه در کوچه‌های خفه این محلات به دنبال هم می‌دوند. ششصد هزار موجود انسانی در این «باریادا»ها درهم تپیده‌اند. این‌ها دورگه‌ها یا خانواده‌های سرخپوستی هستند که از کوه‌های دوردست خود با زن و بچه و بار و بندیل کوچ کرده و به این جا آمده‌اند. اینان که فاقد وسایل زندگی، فاقد تحصیلات ابتدایی و فاقد هرگونه تخصصی هستند و با کارهای پست و گدایی زندگی بخور و نمیری را می‌گذرانند، توده اصلی تهیدستان شهری پرو را تشکیل می‌دهند. حافظان اصلی این وضع نظامیانند که از زمان استقلال پرو تا سال ۱۹۸۲ که حکومت را به غیر نظامیان سپردند، صرف‌نظر از چند وقفه

کوتاه، اداره کشور را در دست داشته‌اند. افسران ارشد ارتش از میان طبقات بالای بورژوازی (که استفاده‌کنندگان عمده از کسب استقلال هستند) و از طبقات ثروتمند جامعه انتخاب می‌شوند. افسران جزء اغلب از طبقه متوسطی هستند که از چهل سال پیش تا به حال، روز به روز بر اهمیت سیاسی آن افزوده شده است. قسمت عمده این طبقه (مرکب از بورژوازی صنعتی و بازرگانان و تکنیسین‌ها و پیشه‌وران) از دورگه‌ها ترکیب شده‌اند و این دورگه‌ها، به خصوص نسبت به اصل استقلال ملی حساسیت فوق‌العاده‌ای دارند.

عصر قهرمان^۱ اولین رمان ماریو وارگاس یوسا که در سال ۱۹۶۲ انتشار یافت، او را در شمار ستارگان درخشان ادبیات آمریکای لاتین درآورد و به شهرت جهانی‌اش رساند. چند سال بعد رمان گفتگو در کلیسای جامع^۲ انتشار یافت و بر اعتبار جهانی نویسنده افزود. این رمان که در دوران دیکتاتوری ژنرال مانوئل اودریا در پرو انتشار یافته بود، به تبعید خودخواسته وارگاس یوسا منجر شد. تبعیدی که شانزده سال به طول انجامید و سبب شد تا او در شهرهای پاریس، بارسلون و لندن در کنار دیگر نویسندگان معروف آمریکای لاتین به افشای دیکتاتورها بپردازد. این فعالیت سیاسی بعد از برکناری نظامیان پرو از قدرت (سال ۱۹۸۲) و بازگشت وارگاس یوسا به کشورش ادامه یافت و از آن زمان به بعد او در همه دوره‌های انتخابات ریاست جمهوری پرو فعالانه شرکت کرده که در هیچ‌کدام هم، از جمله انتخابات تابستان ۱۹۹۰ (که یکی از دو نامزد اصلی انتخابات بود) به پیروزی دست نیافته است.

ماریو وارگاس یوسا در سال ۱۹۷۶ به عنوان رئیس انجمن جهانی قلم (Pen) برگزیده شد و همچنین در سال ۱۹۸۲ همراه با گابریل گارسیا

1. *The Time of the Hero*2. *Conversation in the Cathedral*